

MLADO JUTRO

št. 23.

V Ljubljani, dne 9. junija 1940

Leto XI.

„Boris Debeli“ užene gusarie POVEST S SLIKAMI

Trenutki negotovosti so, hvala bogu, trajali le kratek čas, a odgovor na vprašanje, ki je mučilo »Neustrašno četvorico«, je bil tako presenetljiv, da bi se enakega nihče niti najmanj ne nadejal. V grmovju je zašumelo, pod težkimi koraki so pokale suhe veje in prikazal se je Boris Debeli. Pomislite: Boris Debeli, tovariš, ki so ga naši nepremišljeni junaki tako omalovažujoče zavrnilii! Njegov okrogel obraz se

je zadovoljno režal tovarišem, ki so ga debelo gledali. »Človek!« mu je začel Marko, »kako pa ti prideš sem?« — »S kolesom in po svojih nogah«, se je zasmel debelinko. »Do griča na oni strani obale sem kolesaril, nato pa prekoračil plitvino«. Toda Vaclav še vedno oni bil zadovoljen, še vedno mu ni bilo vse razumljivo: »Kje je pa ravnatelj? Ali sta prišla skupaj?« Boris se je namuznil, nato pa z vidnim ponosom poudaril: »Trd si, poglavar »Neustrašene četvorice«. Mar še nisi

slišal nikoli, da bi kdo mogel posnemati tuj glas? Ko bi me prej ne napodili tako naglo in ko bi bili sprejeli mojo ponudbo, bi sedaj že vedeli, da je Boris Debeli izvrsten trebušni govornik. Ravnateljev glas pa ni težko posnemati in kakor vidite, mi je poskus uspel na vašo srečo, kakor sem si želel.«

Naši štirje prijatelji so čutili, kako so ga polomili, ko so Borisa Debelega postavili pred vrata. Da bi skrili svojo zadrego in da bi mu izkazali svojo hvaležnost so ga objemali in trepljali

po rami, da bi se bil revež zaradi prevelike hvaležnosti spet kmalu znašel na tleh. Prvi je prekinil to objemanje Marko z vprašanjem, ki je bilo menda vsem enako pri srcu: »Bog ve, kje neki je naša jedača?« — Res, to so bržkone lopovi odnesli s seboj!« je pripomnil Igor! »videl sem, da so imeli košaro v čolnu, ko so odrinili nazaj v dijaški dom.«

»No, nam pač ne preostane drugega, kot da zaključimo svoj izlet brez malic!« je po kratkem premoru falostno ugotovil Marko. Toda kazalo je, da hoče Boris Debeli še bolj otežiti vest na-

ših prijateljev zaradi njih netovariškega početja. »Le ne tako jokavo, ljubljenci!«, je pokroviteljsko zavrnil Marko, »vidite, včasih je tudi lastnost, da zmore kdo uro daleč zavohati slastno in obilno papco, dobra. Pojdite z menoj na drugo stran otoka, tam imam za vas še majhno presenečenje.«

Dečki so se brž oblekli in majhna četa z Borisem kot vodjo je nastopila pot, radovedno pričakujoč, ali se bodo uresničile radostne slutnje, ki jih je vzbudil debelinko s svojimi zagonetnimi besedami.

(Dalje prihodnj!)

IZ KRAJEV, KJER ŽIVIJO SLOVENC

Toni Mešlcov:

O divji ženi nad Čiginjem

vasjo divja žena. Pravili so ji »divja baba«. Nekaterim je bila v strah in grozo, pridnim Čigincem pa zelo naklonjena. Večkrat jim je pomagala z dobrimi nasveti. Če je zakričala: »Sej v breg, sej v breg!« so jo ubogali, ker so vedeli, da bo deževno leto. Ko so slišali povelje: »Sej v dolini, sej v dolini!« so vedeli, da jim je pričakovati suhega leta in so sejali po dolini. Vsako leto je bil pridelek obilen.

Kmet Juanet je oral na polju. Delo mu pa ni šlo uspešno izpod rok. Venomer mu je pri vpregi nekaj nagajalo. Na, končno se mu je še pregel zlomil. Jezen misli pustiti delo. Tedaj zasliši glas:

»Kmet Juanet, vij trto drgabet, vzemi črnega trna pregel, da bo stalo stanabet!«

Ni se ustrašil. Poznal je glas »divje babe«. Dobrohotno mu je svetovala, naj vzame močno trto »drgovito«, pregel pa naj bo iz trdnega črnega trna, da bo potem vprega stanovitna.

Na Tolminskem, tam, kjer se prevesi cesta iz Volč proti Ročinju, čemli lična vasica Čiginj. Prebivalci so delavni, mirni in nekateri vzorni gospodarji. Z Volčani in Kozarščani so si vedno v dobrih odnošajih, v kolikor jih žene ne vežejo v tesnejše sorodniške vezi.

Svoje dni je prebivala v kotlini nad

Lažnik in resnica

Živel je nekoč velik lažnik. Tako velikega še dotlej ni bilo na svetu. Če ti je voščil »dober večer«, se ti je prav gotovo hotel zlagati, zakaj vsi drugi ljudje so takrat govorili »dobro jutro«. Tudi če se je v spanju s kom pogovarjal, se ni mogel premagati, da ne bi ustil kakšne debele z dolgim repom.

Nekega dne je cesar tiste dežele dal razglasiti širom svojega cesarstva, da bo dal onemu, ki najde resnico in mu jo pokaže, sto zlatih cekinov.

In mnogi so se razšli na vse štiri strani, da bi poiskali resnico.

Tudi lažnik se je napotil čez reke in doline, da bi poiskal resnico.

»Sto zlatih cekinov ni kar tako,« je dejal sam zase. »Za takšno plačilo je že vredno, da se malce ogledaš po svetu.«

Resnica pa — kakor vse dragocene reči — je bila tam nekje na koncu sveta, v kolibi starega čarovnika, ki je prebival v gluhem gozdu.

Mnogo ljudi je hodilo skozi ta gozd in se zaustavljalo pred čarovnikovo kolibo; toda njena vrata so ostala zaklenjena, kakor da ni žive duše v njej.

Narosled je prišel tudi lažnik. Komaj pa je prišel do kolibe, že so se mu vrata kar sama odprla. Na prag je stopil stari čarovnik, se nakašljal in dejal:

»Vem, čemu si prišel. Glej, tebi bom dal resnico, ker vem, da je ne hoš zadržal zase.«

Ko je izpregovoril te besede, je stopil v kolibo in prinesel iz nje zlat vrč.

»Vzemi tale vrč, je dejal lažniku, in ga ponesi v cesarjevo palačo. Ko stopiš pred cesarja, obrni vrč z dnom navzgor in karkoli bo padlo iz njega, ti brž zakliči:

»Glej, častiti cesar, to je resnica!«

Lažnik pograbi zlat vrč in jadrno pohiti v cesarsko palačo. A spotoma ga je premagala radovednost in pokukal

je v zlat vrč in ko je videl, da je prazen, pomisli sam pri sebi:

»Morda je to čarovnija in bo resnica šele pozneje skočila iz vrča.«

In še bolj je pohitel.

Ko pa je dospel pred palačo, je stopil predenj vojak s puško v roki in mu zapovedal počakati, kajti cesar je bil komaj vstal in zdaj zajtrkuje mleko in meden kruh.

»Niti minute ne morem čakati!« zavpije lažnik. »Mudi se mi, takoj moram v palačo!«

Cesar kajpada ni bil tako star in je imel zatorej še zdrava ušesa. Takoj je zaslišal prepir in je šel pogledat, kaj se je zgodilo. V eni roki je držal mleko, v drugi pa meden kruh.

»Česa želi ta človek?« je vprašal, ko je zagledal lažnika.

Lažnik pa se je priklonil, dvignil zlat vrč in rekel:

»Našel sem resnico, častiti cesar in sem prišel, da ti jo pokažem!«

»Prav, pusti ga, naj vstopi,« se obrne cesar k svojemu zvestemu vojaku, ki je stražil pred palačo.

In vojak je pozdravil s puško, lažnik pa je stopil v cesarjevo spalnico. V njej je bilo nešteto čudovitih reči, najbolj čudna pa je bila majhna ura, ki je visela nad cesarjevo posteljo. Bila je podobna hišici in je imela vse polno okenc. Skozi vsako okence je vzletal pisan metulj in nekam izginil, v istem času pa je v hišici zvenelo nešteto čarobnih kraguljčkov.

Lažnik je onemel stal pred čarobno uro in bi nemara še dolgo tako stal in občudoval pisane metulje in ženket čarobnih kraguljčkov, da ga ni cesar udaril po ramenu in ga spomnil, čemu je prišel.

»Da pogledam, kakšna je resnica!« mu reče in se vsede pred veliko stekleno mizo.

In lažnik stopí k mizi, obrne zlat vrč navzgor in še preden je videl, kaj bo padlo iz njega, zavpije:

»To je resnica, častiti cesar!«

Iz vrča je padlo drobceno makovo zrnce, se potočilo po mizi in se ustavilo na robu.

»Kaj je to?« je vprašal cesar.

»Oreh, častiti cesar!« brž odgovori lažnik, ker ni mogel verjeti, da bo za tako drobno zrnce res dobil sto zlatih cekinov.

»Oreh?« zakliče cesar in skoči s stola.

»Ne, jabolko!« se popravi lažnik, ko je bil pomislil, da tudi oreh ni dovolj velik za bogato plačilo, ki ga čaka.

»Kakšno jabolko?« je dejal cesar. »Poglej bolj!«

»O, jaz bedak!« se zasmije lažnik. »Res, niti oreh, niti jabolko, temveč buča! In kakšna buča! Vse svoje življenje nisem videl lepše in debelejšje buče!«

Cesar ni odgovoril, stopil je naprej po sobi in trikrat zaporedoma zaploskal z rokami. In v tistem hipu so se

odprla desetera vrata in skozi vsaka vrata so stopili v sobo dvorjani in vojaki.

»Dajte temu človeku toliko batin, kolikor zlatih cekinov je hotel prejeti!« reče cesar jezno in pokaže na lažnika. »Trikrat se mi je hotel zlagati, ker ni maral priznati, da je resnica lahko tudi čisto majhna in priprosta kakor prose-no zrno!«

»Usmiljenje, častiti cesar!« je zavpil lažnik in tresoč se strahu padel na kolena.

Toda vojaki so ga zgrabili in ga odnesli iz sobe. Dvorjane pa so obliše solze in v znak žalovanja so si povezali brke z črnim trakom, kajti cesarske palice so bile drenove in človek ni mogel prenesti njih udarcev.

In ko je cesar ostal sam v sobi, je pobral z mize proseno zrno, si ga položil na dlan in odprl okno. Brž je priletel neznaten vrabček in veselo pozobal zrnce s cesarjeve roke.

In ta božja ptica je bila vredna resnice, kajti njeno veselje je bilo stokrat večje od prosenega zrna.

P. B., dijak kl. gimn. v Ljubljani:

Prvikrat na morju

Nekega dne sem šel s prijatelji k zdravniku. Ta je odločil, da gremo na morje v Kaštel pri Splitu. Zelo sem bil vesel, da bom le enkrat videl naš lep Jadran.

Na dan odhoda smo se zbrali v dečjem domu pod Gradom. Od tu smo se peljali z avtobuso mna glavni kolodvor. S prijatelji sem poiskal kupe, v katerem smo nestrpno čakali odhod vlaka. V Kaštelu smo bili drugi dan. S kolodvora smo šli v tankajšnjo šolo, kjer smo prebivali ves mesec. Vsi utrujeni od dolge vožnje smo šli ležat.

Prvikrat sem videl morje, vse je bilo čudno. Potem je bila naša kolonija vsak dan živahnejša. Igrali smo odbojko in nogomet. Mi Ljubljančani smo napovedali nogometno igro Trbovelj-

čanom. Naš golman imenovan »planička« je izvrstno branil. Tako smo jih lahko premagali.

Največ veselja sesm imel, ko smo se hodili kopat. Vozili smo se s čolnom. Na morju sem se tudi navadil plavati. Nekega dne sem se peljal s šestimi tovariši v Split. Tam smo si ogledali Dioklecianovo palačo in šli na grič, ki se imenuje Marjan. Šli smo tudi v starodavno mestoce Solin, kjer smo si ogledali razvaline iz rimske dobe. Ko smo si vse ogledali, smo jo mahnili proti Splitu. Od tam smo se peljali nazaj v Kaštel Stari. Spominjam se tudi viharja, ki je divjal neko noč.

Tako je kmalu minil mesec in smo odpotovali nazaj proti beli Ljubljani.

S. F. — dijak:

Hanza Lopata

Hanza Lopata je ugledna vaška osebnost.

Hanza Lopata je grobar.

Brez Hanze bi te morda še pokopali ne bi. Zato pa tudi stoji pri vsakem pogrebu na vidnem mestu — blizu duhovnika. Pri vsakem pogrebu se pokaže njegova generalska sposobnost. Poveljuje štirim grobarjem in le po njegovi zaslugi pride krsta nepoškodovana na dno. »Levo, desno, naprej, nazaj,

dol!« poveljuje ter viha podjetno brčice, in to tako podjetno, da se človek komaj obrani smeha, vkljub resnosti pogrebne svečanosti.

Poleg grobarskega opravlja Hanza Lopata še drugi, morda še važnejši poklic. Hanza je namreč preglednik mrličev. Le njemu se imaš zahvaliti, da te ne pokopljejo živega. Kajti Hanza je v tem poslu zelo zanesljiv. Nihče, pri katerih je »konstantiral« smrt, mu še

ni pripravil neprijetnega presenečenja, da bi znova oživel.

Pred nekaj leti so gospodje v mestu pozvali Hanza Lopato, da pokaže pred njimi svojo sposobnost. Ta izpit, na katerega je še sedaj ponosen, je napravil, kakor je sam dejal, najboljše izmed vseh drugih s »komaj zadostnim« uspehom. Gospodom je šlo kar na smeh, tako je znal! Da, da, taki izpiti niso mačje solze.

Zato pa tudi lahko razumemo njegovo ogorčenje, ko je neki dan prijokal njegov nadebudni sinko domov, ter si božal tisti del telesa, na katerega mu jih je naložil učitelj, ker je trdil z vso vnemo, da so prebivalci Ljubljane mostičarji.

Nesramnost, da si drzne kaj takega! Sina grobarja in mrliškega preglednika našeškati! Temu je treba zadoščanja. Pa klobuk s klina in hajdi v mesto. Kar k nadzorniku jo je mahnil. Lepo mu je razložil kako in kako je. Seveda ni pozabil povedati, da je diplomiran grobar, mrliški preglednik in tudi ne, kako je delal izpit in še in še. Grajal je nov način učenja. Tedaj ko

je hodil v šolo še on, so se naučili mnogo več.

Nadzornik posluša, možak mu postaje že kar sumljiv. »Kdaj ste rojeni?« ga vpraša. »Jaz rojen? Hm, veste, s to stvarjo je pač križ! Dolgo je že od tega in kdo bi si vse te »cifre« zapomnil!« Nadzornik razume mahoma vse, prijazno ga odslovi in mu obljubi, da vse uredi.

Hanza Lopata pa odhaja vesel, zadovoljen po prašni cesti domov. »Ej, ste videli, kako so bili gospod prijazni z mano. Ja, seveda, moral je biti, proti meni, Hanzi Lopati, grobarju in pregledniku mrličev!

Ročno delo za deklice

Nalepi zgornjo sliko na staro dopisnico ali na kos lepenke in jo izreži. Potlej jo poslikaj z barvicami. Čim bolj bo pisana, tem lepša bo. Tudi kolo nalepi na lepenko in ga izreži. Skozi sredino kolesa in skozi voz napraviš pri-

merno luknjo; na sliki smo označili to mesto s črno piko. S pisarniško zaponko, kakršno vidiš na sliki, pritrdi kolo na voziček in igračka za mlajšo sestrico je gotova.

Vabilo

Pojdi vendar kdaj v pomlad
na obisk tja v ptičji grad!

Ptički bodo vsi veseli
gostoljubno te sprejeli.

Vetrič pot ti bo pokazal
in ti vljudno vse razkazal —
ti pa vse lepo poglej

Tamkaj glej, te z golih vej
prosijo še bosí
kosi.

Daj beračkom par drobtin!
Hvalo ti bo iz višin pel škrjanček.

Mali čižek, neugnanček
rad bi se s teboj igral.

Lišček, glej, je priskakljal
iz grmičja ti nasproti
da na vsaki ti peroti
kaže mavrico prekrasno.

A tedaj trdo in glasno
trka žolna trdorepa:

»Jaz sem lepa!

Kaj bo lišček, —
pisan pišček —
mene, mene le poglej,
pa povej
ni li res najlepše prepletena
mi obleka rdeča, črna in zelena?

Zdaj zapoje kukavica —
a sinica

se ji smeje
z veje:

»Kaj le kukaš brez prestanka!

Raje spleti si, ciganka,
lastno gnezdece in krov
in poberi se domov!»

Tam iz globočine gaja
vedro ščinkavec nagaja:

»Škorci

norci

škorci

norci!»

Slišijo to škorci: kraj tolmuna,
pa zjézé od repa se do kljuna;
ne, kaj takega ne oprostijo —
koj za ščinkavcem se zapodijo!

To ti čivkanja je in čeblianja
petja, žvižganja in prbutanja!

Smeje gozd se, sonce, trate, griči
sam vesel se smeješ tu med ptiči

Pojdi vendar kdaj v pomlad
na obisk tja v ptičji grad!

JUTROVČKI

PISEJO ...

Dragi striček Matiček! Danes se prvič
oglašam v Tvojem koticu. Pošiljam Ti
pet skromnih pregovorov:

Kdor laže, tudi krađe. Minuta, ki je mi-
nila, ne bo se povrnila; kar časa zamudiš,
na veke ga zgubiš. Kdor sam sebe povi-
šuje, prazno glavo oznanjuje. Kadar stari
govore, mladi naj molče! Pijanec se spre-
obrne, kadar se v jamo zvrne.

Iskrene pozdrave prejmi od zveste čita-
teljice »Mladega Jutra«

Srimšek Marije, učenke

III. razreda višje ljudske šole
v Slov. Bistrici mesto.

Dragi stric Matie! Prvič se je moje
pismo oglasilo pri Tebi. Upam, da Ti bodo
ugajali moji pregovori.

Kdor visoko leta nizko pade. Laž ima
kratke noge. Vsakdo pometaj pred svo-
jim pragom. Kdor prosí, zlata usta nosí.
Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade.

Te lepo pozdravlja bralka »Mladega
Jutra«

Jančič Nadežda, učenka

II. razreda višje ljudske šole
v Slov. Bistrici.

Dragi stric Matie! Tudi jaz sem se ude-
ležila Tvojega novega natečaja. Zbrala sem
pet slovenskih pregovorov, katere tu na-
pišem:

Priden človek ima kruha, glad mori le-
nuha. Prebrisana glava in pridne roke so
boljše blago kot zlate gore. Večkrat so iz
šale nesreče že nastale. Obljuba dela dolg.
Kdor košček kruha zametuje, drobtine več-
krat paberkuje.

Mnogo, mnogo pozdravčkov Ti pošilja

Stana Pastor,

učenka IV. razr. osnovne šole
v Stranjah pri Kamniku.

Dragi stric Matie! Danes se prvič ogla-
šam v »Mladem Jutru«. Upam, da ne bo
romalo moje pismo v požrešni koš. Tu Ti
pošiljam pet slovenskih pregovorov:

Kdor se s pametjo skrega, ne spravi
čolna do brega. Kdor si z igro čas svoj
trati, prazno slamo mlati. Kdor svojih želj
ne premaguje, sam sebi smrtno sulico ku-
je. Lačna vrana se ne zmení za strašilo.
Rabiš danes pečenega vrabca kakor tutri
kokoš.

Iskrene pozdrave Ti pošilja

Henrik Kambič,

učenec III. razr. v štrčkovej
pri Semiču.

Anton Debeljak:

Koračnica

I

Za nami sužna doba,
pred nami sonca svit.
Zastonj sovražna zloba:
glej, prapor je razvit
pred strelci Kralja Petra.

II

Desnica nam je močna
in prožen je korak,
nam volja je odločna,
saj vsak je cel junak
med strelci Kralja Petra.

III

Sloven i Srb, Hrvatje
nam bil je isti ded.
Zato lepó ko bratje
ljubimo rodni svet
mi strelci Kralja Petra.

IV

8 Triglava do Djevdjelje
gre naše zemlje vzduh,
v usodo skupno pelje
nas Aleksandrov duh
vse strelce Kralja Petra.

V

Če kdaj začujem trombo,
če jekne bojni grom,
z bodalom, puško, bombo
bom branil skupni dom
jaz strelec Kralja Petra.

Tako je razmišljal črviček in se ni
mogel odločiti, ali naj razklene čelju-
sti, da pade iz njih drobno zrnce ter
uniči svet.

»Naj bo,« se je odločil naposled, »ne
bom ga pogubil. Zrnce zgrizem in po-
jem. Vem, da svet ne zasluži tega, ker
mi ne bo prav nič hvaležen, da sem mu
prizanesel.«

MANICA:

Malo za šalo

(Skriti sadeži)

1. Slamnata streha dobro drži.
 2. Če se njiva ne gnoji, slabo obrodi.
 3. Miš beži pred mačko v luknjo.
 4. Zvesta žival je pes, a vendar se za
čuvaj!
 5. Nekatere palače so višje od zvonika.
 6. Miha na skrivoma igra hazardne
igre.
 7. Daj vojaku boben in trobentol!
 8. Oprtaj si že enkrat koš na plečal!
 9. Kako čvrst je ded Jakob, učakal bo
sto let.
 10. Malí Tonček svojega dobrega ku-
ma rad obiskuje.
- V vsakem gornjem stavku je skrit po
en poljski sadež. Iščite, najдите.

Stanislav Dešnik, dijak

Rešitev

■	M	I	D	A	M	O	T	E	B	■
I	K	A	R	N	A	M	J	E	N	A
J	D	R	A	Z	J	E	P	R	S	T
I	S	L	O	V	E	N	S	K	E	Z
B	R	A	L	I	S	M	O	V	P	O
S	O	D	O	K	I	Z	V	E	Z	A
L	Z	N	J	E	N	O	S	V	O	J
O	S	I	U	S	O	D	O	M	O	R
D	A	T	I	Z	N	J	O	B	O	P
O	Č	I	V	A	T	I	L	A	Ž	E

Ključ:

- 1.) Oton Župančič
- 2.) Maribor
- 3.) Pokluka
- 4.) Junij
- 5.) Sreda
- 6.) Voz

Indurcij:

Nekoč je živel...

Nekoč je živel neznamenit črviček. Oprijemal se je tankega lista, ki je trepetal na koncu veje. Ta je rastle vrh drevesa in drevo na vrhu visoke gore. Med čeljustmi je držal drobno, drobno zrnce ter premišljal:

»Ali naj ga spustim s te silne višine? Če ga spustim, prileti doli gotovo z veliko silo ter zadene nekje na čisto drobno kameno zrnce. To zrnce zdrsi po strmini in sproži gotovo kamenček, kamenček zgane večji kamen in ta veliko skalo. Skala, ki zgrmi s hriba, se gotovo zaleti v rob in ga prevale v globino. Rob se zruši s hruščem in truščem, pa zadene ob steno gore, ki se pri priči sesuje. Gora se sesuje, zemlja se strese in razkolje na dvoje...«